Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ
«Педагогічний фаховий коледж
Львівського національного університету імені Івана Франка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні циклової комісії гуманітарної та соціально-економічної підготовки
(протокол № 1 від «30» 08 2023р.)
Голова циклової комісії Оксана ІВАХ

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВІЗУАЛЬНА СОЦІОЛОГІЯ»

Освітній ступінь	«бакалавр»
Галузь знань	02 Культура / Мистецтво
Спеціальність	027 Музеєзнавство, пам’яткознавство
Освітньо-професійна програма	Музеєзнавство, пам’яткознавство
Форма навчання	денна

Львів – 2023

Силабус курсу «Візуальна соціологія»

2023-2024 навчального року

Назва курсу	«Візуальна соціологія»
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського, 7, 79000 Львів
Циклова комісія за якою закріплена дисципліна	гуманітарної та соціально-економічної підготовки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 Культура і мистецтво, 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
Викладачі курсу	Івах Оксана Стефанівна
Контактна інформація викладачів	oksana_ivakh@ukr.net oksana.ivakh@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу (вул. Туган-Барановського, 7), Також проводяться он-лайн консультації на платформі Microsoft Teams. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	
Інформація про курс	Вибіркова навчальна дисципліна вивчається здобувачами спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство впродовж п'ятого семестру в обсязі 3 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація курсу	Навчальну дисципліну розроблено таким чином, щоб сформувати у здобувачів цілісне уявлення про теоретичні основи та практику використання фотографії як методу соціологічного дослідження, особливу роль візуальних уявлень в сучасному суспільстві зокрема в музейній діяльності. Зміст дисципліни покликаний сформувати вміння студентів використовувати набуті знання в професійній сфері.
Мета та цілі курсу	**Метою** вивчення нормативної дисципліни – визначення теоретикометодологічних та методичних основ дослідження візуального, а також отримання здобувачами практичних навичок проведення досліджень за допомогою візуальних методів. Для досягнення мети виділяються такі **цілі:** - ознайомлення із теоретичними засадами та історією становлення візуальної соціології; - отримання студентами цілісного уявлення про специфіку візуальних досліджень соціальних процесів, спільнот, структур тощо; - виробити у майбутніх спеціалістів такий підхід до соціальної реальності, в основі якого лежить наукове знання. - навчити майбутніх спеціалістів розуміти, інтерпретувати і використовувати в професійній діяльності і в повсякденному житті основні теоретичні і практичні

	положення візуальної соціології; - опис методів візуалізації, у тому числі й методів соціологічного аналізу фотографії та аналізу візуальних образів соціологічними методами; - вивчення технології візуалізації в спеціальних програмах Power Point, Photoshop, Movie Maker, а також у програмах для аналізу емпіричних даних; - оволодіння онлайн інструментами візуалізації.
Література для вивчення дисципліни	**Основна:** 1. Баликін І., Волошенюк О., Чорний О., Федченко О. Абетка візуальної грамотності. / За ред. Волошенюк О., Іванова В., Євтушенко Р. Київ : АУП, ЦВП, 2019. 80 с. 2. Костлярук О. Використання візуальних джерел у відтворенні повсякденності [Електронний ресурс] / О. Костлярук. URL: : http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ist/2008_21/028.htm. 3. Локтіонова Д. А. Фотографія як джерело соціальної інформації / Д. А. Локтіонова // Наукові праці. Соціологія. Випуск 213. Том 225. С. 21–26. 4. Соціологія: навчальний посібник для студентів для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання, що вивчають «Соціологію» / О. В. Горпинич, О. Ю. Клименко, Л. М. Москаленко, М. С. Труш, В. Ф. Ятченко Київ : ДУТ, 2019. 235 с. – URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/l_1868_64391381.pdf 5. Соціологія : навчальний посібник / О. О. Титаренко. Київ: ВД «Дакор», 2020. 210 с. URL: https://dakor.kiev.ua/wp-content/uploads/sociologija.pdf **Допоміжна:** 1. Алексіс Л.Бойлен//Перекладач Ганна Левів. Візуальна культура. Фамільна друкарня ArtHuss. Партнери видання: Культурний проект, ABRAMOVYCH.ART. 2021.208 с. 2. Бондар В.С., Одинак Я.М. Візуальна соціологія: розширення епістемологічних меж соціологічної науки. Наукові записки НаУКМА. Том 122. Соціологічні науки. 2011. с. 6-9. 3. Костлярук О. Використання візуальних джерел у відтворенні повсякденності [Електронний ресурс] / О. Костлярук. – URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Nvuu/Ist/2008_21/028.htm. 4. Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць. Випуск 17. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна. 2011. с. 255-258. 5. Моргун В.Ф. Основи візуальної діагностики. Навч. посібн. / В. Моргун, І. Тітов. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2009. 456 с. 6. Окрут М.С. Повсякденна реальність: пошуки визначення // Український соціум. 2006. No 5 (16). С. 30-41 7. Романенко Ю. Візуальна аналітика: проблеми вивчення. Київ :Ун-т ім. Т. Шевченка, 2018. 484 с. 8. Ручка А., Танчер В. Штомпка Петро // Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. Київ: Парламентське видавництво, 2011.

	789 с. 9. Солдатова В. Візуальні методи в соціології: основні підходи до збору соціологічної інформації. Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. 2015. No 7 (18). С. 562-576. 10. Удріс Н. Візуалізація комунікативної практики як домінанта соціальної комунікації першого десятиріччя XXI ст. / Н. Удріс // Наукові праці: науково-методичний журнал. Вип.199. Т.211. Соціологія. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. С. 38–43. 11. Удріс Н. Візуальна комунікація в умовах суспільних трансформацій: оновлення семантичного простору / Н. Удріс // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». 2015. Вип. 35. С. 60–66. 12. Хижняк О. Візуальний компонент у дослідженні колективної соціальної дії [Електронний ресурс] / О. Хижняк // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2012. № 7. С. 58–65. URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Mnf/2011_7/index.htm. 13. Юрченко А. І. Візуальний поворот у соціології: соціокультурний контекст та перспективи / А. І. Юрченко // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. 2013. № 1053, Вип. 31. С. 29-33. - URL: http://nbuv.gov.ua/j- pdf/VKhISD_2013_1053_31_6.pdf. **Інформаційні ресурси** 1. І Айш Г. Візуалізація як спосіб розуміння даних [Електронний ресурс] / Г. Айш // Журналістика даних: посібник. 2013. URL: http://texty.org.ua/pg/chapter/newsmaker/read/40161/43250 2. Дані про соціологічні публікації в Україні. URL: www.meta-ukrain.com 3. Електронні видання наукової періодики з соціології. URL: www.unesko.org/general/eng/infoserv/doc/journals/sociology.html 4. Інформаційно-пошукова система з соціології. URL: www.pscw.uva.nl/sociosite/index/html 5. Соціологія. Вікіпедія.URL: http://surl.li/aszgr 6. Соціологічні дослідження. Вікіпедія. URL: http://surl.li/aszgy 7. Портал:Соціологія/Інтернет-ресурси.URL: http://surl.li/aszin 8. «П'ятихвилинка медіаграмотності». URL: https://www.youtube.com/watch?v=tMQudmwJUf8 9. Журнал Соціологія: теорія, методи, маркетинг: URL: https://i-soc.com.ua/ua/edition/journal/ 10. Журнал Соціальні виміри суспільства: URL: https://i-soc.com.ua/ua/edition/socialni-vimiri-suspilstva/. 11. Фундація Відкрите суспільство: URL: https://osf.org.ua/. 12. Український інститут майбутнього URL: https://uifuture.org/.
Тривалість курсу	V семестр, 90 год., 3 кредити

Обсяг курсу	32 годин авдиторних занять: 16 лекції, 16 практичних занять, 58 годин самостійної роботи*;*
Очікувані результати навчання	Після вивчення курсу студенти повинні **знати:** - історію становлення візуальної соціології; - теоретичні, методологічні та методичні особливості дослідження візуального; - якими є візуальні уявлення та візуальна уява; - що таке візуальні дані в соціології (особистості, дії, соціальна взаємодія, колективність та колективні дії); - функції фотографій у соціологічних дослідження; - теоретичні аспекти візуальної соціології (феноменологічні, етнометодологічні, драматургічні підходи); - знати і розуміти базові закономірності взаємодії індивідів, соціальних груп, спільнот та суспільств. **Вміти:** - інтерпретувати фотографічний образ за допомогою герменевтичного аналізу, семіотичної інтерпретації, структурної інтерпретації, дискурсивної інтерпретації; - описувати та застосовувати базові критерії науковості та об′єктивності досліджень; - порівнювати переваги й обмеження різних методів збору соціологічної інформації; - узагальнювати та зіставляти результати різних досліджень; - користуватися ключовими відкритими базами/банками соціальних даних. **Набудуть компетентності:** Загальні компетентності: ЗК 4. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 7. Цінування і повага різноманітності та мультикультурності. ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. Спеціальні компетентності: СК 1. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо відповідно до розуміння тенденцій розвитку музейної та пам’яткохоронної галузі. СК 2. Здатність оцінювати найважливіші події та явища української історії у контексті світової історії. СК 4. Здатність до експозиційної, науково-фондової, культурно-просвітницької діяльності на основі професійно профільованих знань. СК 13. Здатність забезпечувати інтеграцію різних форм музейної комунікації
Програмні результати навчання	ПРН 20. Застосовувати інформаційно-комп’ютерні технології у професійній діяльності. ПРН 21. Робити презентації усно із візуальним супроводом, електронні презентації, відео-презентації, презентації в письмовій формі державною та іноземною мовами.

	ПРН 23. Вміти розробляти інтегровані музейні заняття, музейно-педагогічні програми і проєкти для роботи з різновіковою аудиторією. ПРН 24. Володіти методикою комунікації в музейному просторі з відповідною цільовою аудиторією.
Ключові слова	Візуалізація, соціологія, візуальна соціологія, візуальні форми, феноменологічна теорія, етнометодологія, драматургічна соціологія, фоторяд, фотомистецтво, глобалізація, глокалізація.
Формат курсу	Очний (денний) Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано у таблиці
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції, презентації, семінарські заняття, творчі індивідуальні, групові завдання, дискусія.
Необхідне обладнання	Персональний комп'ютер, проектор, фліпчарт, особисті ґаджети студентів. Наявність інтернет-зв'язку.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 100 балів. При вивченні дисципліни студентам рекомендується використовувати основну та додаткову літературу, конспект лекцій, мультимедійні навчальні матеріали. Поточний контроль знань студентів відбувається під час проведення семінарсько-практичних занять. Модульний контроль проводиться 2 рази впродовж семестру. Оцінювання знань за навчальною дисципліною відбувається на підставі накопичених балів за результатами поточного та підсумкового контролю всіх видів згідно зі шкалою оцінювання. Результат роботи студента протягом семестру складається з наступних компонентів: - результатів роботи на ***семінарських заняттях*** (6 х 8 балів = 48 балів). Підсумкова кількість балів за роботу на семінарських заняттях визначається як сума балів, отриманих за усні чи письмові відповіді студента; - ***двох модульних контрольних робіт*** (2 х 20 балів = 40 балів), що проводиться за результатами вивчення частини навчального курсу (змістового модуля 1 та змістового модуля 2); - ***самостійна робота студентів*** упродовж семестру (макс 12 балів): презентація (6 балів), повідомлення, есе, (6 балів). Очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями і характеризуватимуться самостійність суджень та вмінням робити власні висновки. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі

	студента є підставою для незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату, обману. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем, виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студент заохочується до використання також й іншої літератури, якої немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку.	1. Історія становлення візуальної соціології. 2. Візуальна соціологія Штомпки. 3. Феноменологічна соціологія Шютца. 4. Етнометодологія Гарфінкеля. 5. Драматургічна соціологія Гофмана. 6. Гуманістична соціологія Знанецького. 7. Символічний інтеракціонізм Міда. 8. Соціологія повсякденного життя і візуальна соціологія. 9. Фотографія як джерело соціологічного знання у дослідженнях Г. Беккера. 10. Візуальний образ, візуальна інформація як предмет інтерпретації. Види. 11. Дискурсивна інтерпретація. 12. Структурна інтерпретація. 13. Семіотична інтерпретація. 14. Герменевтичний аналіз. 15. Візуалізація даних як техніка соціологічного методу спостереження. 16. Візуалізація даних як техніка соціологічного методу контент-аналіз. 17. Візуалізація даних як техніка соціологічного методу особистих документів. 18.Візуалізація даних як техніка соціологічного методу інтерв'ю. 19. Використання візуальних образів як шкали, кодування таких шкал. 20. Методологічні проблеми теоретичної концепції, критеріїв відбору, показників відбору, техніки відбору візуальних образів та методів їх аналізу. 21. Обробка і аналіз соціальних показників засобами візуалізації даних. 22. Роль фотографії у соціологічних дослідженнях. Історія соціологічної фотографії. Основні етапи розвитку. 23. Фотомистецтво і його засоби. Композиційні методи впливу. Фоторяд. Фрагмент фото: зміна смислів. 24. Класифікація фотодокументів за метою їх створення. Аналіз фотодокументів. 25. Візуалізація як метод маніпулятивних технологій. Приклади. 26. Візуальність світу. Візуальність дійсності. Просторова візуальність. Часова візуальність. 27. Вивчення глобалізації. Приклади методик, приклади застосування. 28. Вивчення відкритості суспільств. Приклади методик, приклади застосування.

	29. Вивчення міграцій, мобільностей. Приклади методик, приклади застосування. 30. Вивчення політичних режимів, історії засобами візуалізації та візуальними методам. 31. Візуальні дослідження особистості: предмет досліджень, пояснювальні можливості, соціальна значимість. Приклади досліджень. 32. Візуальні дослідження спільнот: від індивідуального до колективного вивчення. Приклади досліджень. 33. Візуальні дослідження інтеракцій, невербальні методи взаємодії. Приклади досліджень. 34. Маркування міського простору: необмежені можливості. Приклади візуальних досліджень. 35. Місто у візуальному прочитанні: історія, політика, освіта, культура, повсякденність. 36. Гендерні стереотипи в рекламі, глянцевих журналах, торгових центрах, тощо. 37. Створення візуальних матеріалів у графічних редакторах та презентаційних програмах. Правила створення, типи презентацій. 3-D технології. 38. Створення візуальних матеріалів у програмах аналізу даних соціологічних досліджень. 3-D презентації. 39. Онлайн інструменти візуалізації даних. 3-D технології. Можливості таких інструментів. 40. Використання візуальних образів у соціологічних звітах, наукових працях, рекламі, доповідях тощо
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після вивчення курсу

Схема курсу

Тиждень	**Тема занять**	**Форма діяльності та обсяг годин**	**Термін виконання**
Змістовний модуль 1.			
1.	Тема 1. Візуальна соціологія як соціологічна теорія та методологія	Лекції – 2 год, самостійна робота – 5 год	01.09
2.	Тема 2. Теоретико-методологічні основи візуальної соціології	Лекції – 2 год, самостійна робота – 5 год	08.09
3.	Тема 3. Соціологічні методи аналізу візуальної інформації	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 5 год	15.09
4. 5.	Тема 4. Фотографія як предмет інтерпретації	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	22.09 29.09
6.	Модульна контрольна робота	Практичне заняття – 2 год.	06.10

Змістовний модуль 2.			
7.	Тема 5. Візуалізація соціальних інститутів	Лекції – 2 год, самостійна робота – 5 год	13.10
8.	Тема 6. Візуалізація соціальних груп	Лекції – 2 год, самостійна робота – 5 год	20.10
9. 10.	Тема 7. Візуалізація та репрезентація повсякденних практик індивіда	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	27.10 03.11
11. 12.	Тема 8. Візуальні матеріали як об'єкт інтерпретації. Соціологічна фотографія	Лекції – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 5 год	10.11 17.11
13.	Тема 9. Соціологічні дослідження кіно та відео	Лекції – 2 год, самостійна робота – 5 год	24.11
14.	Тема 10. Візуальний аналіз Інтернет контенту	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	01.12
15.	Тема 11. Візуальні маркери глобалізації. Культурна глобалізація.	Семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 6 год	08.12
16.	Модульна контрольна робота	Практичне заняття – 2 год.	15.12